

Sygn. akt I CSK 703/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa „D” sp. z o.o. w P.
przeciwko „T” Leasing Polska sp. z o.o. w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 marca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 24 kwietnia 2017 r., sygn. akt XXIII Ga [...]/16,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej
kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej „D” sp. z o.o. w P. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 24 kwietnia 2017 r., sygn. akt XXIII Ga [...] /16 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej strona powodowa zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 709¹⁵ k.c. przez uznanie, iż przepis ten nie daje korzystającemu podstawy do wystąpienia o rozliczenie korzyści uzyskanych przez

finansującego płynące z faktu odzyskania przedmiotu leasingu i zrobienia z niego użytku przez sprzedaż, a przekraczające szkodę poniesioną przez finansującego w związku ze zdarzeniem wywołującym szkodę, czyli w przedmiotowej sprawie wypowiedzeniem przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W ocenie strony powodowej istnieje potrzeba wykładni art. 709¹⁵ k.c., bowiem wbrew interpretacji przepisu przyjętej w zaskarżonym wyroku i poprzedzającym go wyroku Sądu pierwszej instancji można zauważyć, że u podstaw wprowadzonego w tym przepisie mechanizmu rozliczeń legła idea proporcjonalności rozkładu ryzyka ekonomicznego stron umowy leasingu, czemu dał wyraz Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 16 września 2015 r., III CZP 52/15, wskazując na konieczność stosowania tego przepisu w sposób, który nie doprowadzi do wzbogacenia po stronie finansującego przez uzyskanie świadczenia przekraczającego wysokość poniesionej szkody.

Sąd Najwyższy już wyjaśniał, iż korzyścią uzyskaną przez finansującego, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c., nie jest wartość przedmiotu leasingu z chwili jego zwrotu, lecz co do zasady wartość, którą finansujący uzyskał w chwili sprzedaży przedmiotu leasingu. Nie oznacza to jednak, że bez znaczenia jest okoliczność,

w jakim czasie od chwili zwrotu rzeczy finansujący zawarł umowę sprzedaży rzeczy będącej wcześniej przedmiotem leasingu. Znaczny upływ czasu od chwili zwrotu przedmiotu leasingu do chwili jego sprzedaży w zależności od rodzaju rzeczy będącej przedmiotem leasingu, może w sposób oczywisty wpłynąć na jego wartość, a w konsekwencji także na możliwą do uzyskania cenę. Źródłem ceny (korzyści) jest tu wprawdzie umowa sprzedaży, jednakże umowa ta stanowi konsekwencje wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu i zarazem wykonanie przyjętego przez leasingodawcę kontraktowego obowiązku sprzedaży przedmiotu leasingu po wykonaniu uprawnienia do rozwiązania umowy, przewidzianego w art. 709¹⁵ k.c. (por. wyrok z dnia 28 października 2016 r., I CSK 649/15, nie publ.).

Zawarte w art. 709¹⁵ k.c. rozwiązanie ma usprawiedliwienie w funkcji ochronnej tej regulacji, uwzględniającej cel umowy leasingu i jego gospodarcze uwarunkowania. Umowa ta pełni funkcje kredytowe, gdyż finansujący nabywa określoną rzecz jedynie w celu dysponowania nią w ramach umowy leasingu. Jego interes nie zostaje zaspokojony tylko przez sam zwrot rzeczy w przypadku wcześniejszego zakończenia umowy. Z reguły finansujący jest zmuszony do podjęcia starań o zawarcie kolejnej umowy i ponosi związane z tym ryzyko. Nie oznacza to automatycznego przerzucenia tego ryzyka na korzystającego, gdyż ma on możliwość odliczenia korzyści odniesionych przez finansującego wskutek zapłaty rat przed umówionym terminem i rozwiązania umowy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2015 r., III CZP 52/15, OSNC 2016, nr 9, poz. 99).

W stanie faktycznym tej sprawy nie występuje potrzeba dokonania wykładni art. 709¹⁵ k.c. Należy zauważyć, że piśmie z dnia 28 listopada 2011 r. leasingodawca „T”. Leasing Polska sp. z o.o. w W. w związku z brakiem spłaty przez stronę powodową jako leasingobiorcę należności wynikających z umowy leasingu, wypowiedziała tę umowę i poinformowała powoda, że kwota uzyskania ze sprzedaży pojazdu po odjęciu kosztów windykacyjnych pomniejszy zadłużenie pozostałe do całkowitego rozliczenia. W momencie rozwiązania umowy i odebrania przez pozwaną przedmiotu leasingu, zaległość powoda względem pozwanej wyniosła 15 675,06 zł. Strona pozwana po ustaniu umowy leasingu na skutek wypowiedzenia z powodu okoliczności za które strona powodowa ponosi

odpowiedzialność, sprzedała samochód za kwotę 75 675,06 zł. Stronie powodowej po wypowiedzeniu umowy leasingu nie przysługiwało żadne prawo do samochodu (rzeczowe czy obligacyjne rodzące po stronie pozwanej obowiązek rozliczeń ze stroną powodową). Dlatego różnica pomiędzy kwotą 75 888 zł a kwotą 15 675,06 zł, czyli dochodzoną niniejszym pozwem kwotą 60 212,94 zł nie należy się stronie powodowej. Wszak strona pozwana sprzedała pojazd stanowiący jej własność, zaś z uzyskanej ceny powinna była odliczyć kwotę 15 675,06 zł. Wynika to z istoty umowy leasingu uregulowanej w art. 709¹ i n. k.c.

Sąd Najwyższy odmawiając udzielenia odpowiedzi na pytanie prawne przedstawione przez Sąd drugiej instancji w tej sprawie, wskazał, że według § 9 umowy leasingu, korzystającemu przysługiwało prawo zakupu przedmiotu leasingu po terminowym zakończeniu umowy i wykonaniu wszystkich zobowiązań wobec finansującego za cenę sprzedaży stanowiącą 19% ceny przedmiotu leasingu powiększonej o Vat, z tym, że w razie niezgłoszenia finansującemu przez korzystającego zamiaru zakupu wyrażonego w formie pisemnej w terminie 1 miesiąca przed upływem podstawowego okresu leasingu prawo zakupu wygasło (por. postanowienie z dnia 30 listopada 2016 r., III CZP 75/16 (k. 211). Stronie powodowej nie przysługiwało uprawnienie do zakupu pojazdu zgodnie z warunkami umowy, skoro z powodu okoliczności leżących po jej stronie umowa ta została wypowiedziana przez finansującego. Z wygaśnięciem przed terminem umowy leasingu wygasły roszczenia strony powodowej o odpłatne przeniesienie własności pojazdu, a tym samym jakiegokolwiek roszczenia do uzyskanej przez stronę pozwaną ceny ze sprzedaży rzeczy stanowiącej jej własność, poza roszczeniem o którym mowa w art. 709¹⁵ k.c., tj. zaliczenie na poczet tej ceny korzyści jakie finansujący uzyskał wskutek zapłaty rat przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu, co też w zakresie kwoty 15 675,06 zł w stanie faktycznym tej sprawy nastąpiło. Należy bowiem odróżnić uprawnienie finansującego wynikające z prawa do przedmiotu leasingu zakończonego wskutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, od kwestii szkody finansującego wynikającej ze stosunku prawnego jaki go łączył z korzystającym wskutek zakończenia umowy leasingu przed umówionym terminem.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw

a.ł.